Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2026–2027

37 020 Nota over de toestand van ’s Rijks Financiën

A

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 september 2026

Hierbij bied ik uw Kamer de Miljoenennota 2027 en de ontwerpbegrotingen 2027 aan.

Nederland staat voor grote maatschappelijke opgaven, zoals stikstof, wonen, asiel en migratie, veiligheid, ons vestigingsklimaat en een slagvaardige overheid. Samenwerking met het parlement, medeoverheden, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven is cruciaal om deze grote maatschappelijke vraagstukken effectief aan te pakken.

Het kabinet is zich er van bewust dat het rust op een minderheid in de Tweede Kamer en op zoek zal moeten gaan naar steun. In de afgelopen maanden heeft het kabinet meerdere gesprekken gevoerd met een aantal fracties in uw Kamer die geen deel uitmaken van de coalitie. Het kabinet is de fracties van PRO, JA21, BBB, SGP, ChristenUnie, 50PLUS, Volt en de Groep Markuszower erkentelijk voor hun bereidheid in deze gesprekken hun politieke prioriteiten toe te lichten. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden in een fase waarin de begrotingen voor volgend jaar opgesteld werden. Hiermee heeft de inbreng van deze gesprekken haar doorwerking kunnen hebben in deze ontwerpbegroting.

In een democratie kunnen opvattingen van fracties vanzelfsprekend zeer uiteenlopen, waardoor niet iedere wens of richting in dezelfde begroting te vatten is. Desondanks zijn deze gesprekken telkens gevoerd op basis van inhoud, met als streven het realiseren van zo breed mogelijk draagvlak. Op basis van dit streven maakt het kabinet in deze Miljoenennota een aantal grotere bewegingen.

Er is brede wens om de lastenverzwaring van de vrijheidsbijdrage in 2027 te verlichten en om te komen tot extra lastenverlichtingen, waarbij rekening wordt gehouden met werkende middeninkomens. Daarom heeft het kabinet in augustus middelen vrijgemaakt voor koopkracht om zo de belastingverhoging van de vrijheidsbijdrage te verlichten.

kst-37020-A
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2026

Met deze Miljoenennota maakt het kabinet een beweging naar de polder om aan tafel te komen en in gesprek te gaan. Het besluit om de AOW-leeftijd één-op-één aan de levensverwachting te koppelen is definitief geschrapt en de huidige 2/3-koppeling blijft van kracht. Daarnaast is de in het coalitieakkoord opgenomen maatregel om het maximumdagloon met 20% te verlagen geschrapt. Verder heeft het kabinet besloten om een aantal voorgenomen maatregelen op de sociale zekerheid uit te stellen met een jaar. Dit biedt ruimte voor het kabinet en de polder om met elkaar in gesprek te gaan over de hervormingen in het sociale zekerheidsstelsel en een breed sociaal akkoord te sluiten. De bewindspersonen van SZW en EZK sturen over deze handreiking op Prinsjesdag een nieuwe brief naar de voorzitters van de Stichting van de Arbeid om samen vorm te geven aan een beter werkende arbeidsmarkt, aan toekomstbestendige sociale zekerheid voor iedereen en aan ons toekomstig verdienvermogen. Tevens hebben fracties zorgen geuit over de stapeling van maatregelen. Er is daarom besloten om de verhoging van het eigen risico met een jaar uit te stellen. De komende tijd zullen maatregelen in de zorg verder worden vormgegeven, in het bijzonder met oog voor de zorgkosten van chronisch zieken. Het kabinet gaat hier graag verder over in gesprek met uw Kamer en maatschappelijke organisaties, zoals vertegenwoordigende organisaties van mensen met een beperking of chronische aandoening.

Het box 3-stelsel moet hervormd worden. In het parlement heeft, naar aanleiding van deze hervorming, veel debat plaatsgevonden. Het kabinet heeft de kritiek die in beide Kamers is geuit op het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 duidelijk gehoord. Het kabinet is daarom van mening dat zorgvuldig gekeken moet worden naar de definitieve vormgeving van het belasten van werkelijk rendement in box 3. In het coalitieakkoord hebben de coalitiepartijen opgenomen om het nieuwe box 3 stelsel op werkelijk rendement door te ontwikkelen naar een vermogenswinstsystematiek. Tegelijkertijd brengt dit een budgettaire derving met zich mee, waarvoor dekking benodigd is. Deze discussie heeft raakvlakken met de bredere discussie rondom het investerings- en ondernemingsklimaat.

Het kabinet ziet dan ook inhoudelijke samenhang tussen de ambitie voor een sociaal akkoord over een sterke economie enerzijds en de afspraak uit het coalitieakkoord over de doorontwikkeling naar een vermogenswinstsystematiek in het nieuwe box 3-stelsel anderzijds. Deze onderwerpen zijn verschillend van aard, maar dragen beiden bij aan de doelstelling het toekomstige verdienvermogen te vergroten, het investeringsklimaat te verbeteren en de economische groei aan te jagen. Het kabinet zal daarom in de komende periode concrete en breed gedragen voorstellen doen om toe te werken naar een vermogenswinstsystematiek in lijn met de afspraken uit het coalitieakkoord en deze bij het eerstvolgende budgettaire besluitvormingsmoment verwerken.

In de maatschappij, maar ook binnen de fracties, is een brede wens om te investeren in Nederland. Het kabinet neemt daarom stappen om extra te investeren in infrastructuur, woningbouw en vergroening. Dit gebeurt allereerst door te investeren in de nieuw op te richten Nationale Investeringsinstelling (NII). Ook wordt er geïnvesteerd in het Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI). Daarnaast wordt er incidenteel geïnvesteerd in het Mobiliteitsfonds om de instandhoudingsopgave aan te pakken. Daarnaast worden vanaf 2030 structureel middelen beschikbaar gesteld voor investeringen in regionale mobiliteit en infrastructuur voor nieuwe woningbouw. Om de woningbouw te ondersteunen worden maatregelen genomen om de investeringscapaciteit van woningbouwcorporaties te vergroten. Ook maakt het kabinet middelen vrij om de positie

van medeoverheden te verbeteren om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen. Ten aanzien van vergroening wordt een subsidie beschikbaar gesteld voor het CO_2-opslagproject Aramis en neemt het kabinet in samenwerking met de luchtvaartsector maatregelen om het gebruik van duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF) te stimuleren. Dit gaat samen met het harmoniseren van de tarieven voor langeafstandsvluchten naar niveau Frankfurt zodat de luchtvaartsector competitief blijft met de rest van de EU. Daarnaast is de wens geuit om agrariërs te ondersteunen bij het doen van investeringen. Het kabinet introduceert daarom een fiscale investeringsfaciliteit.

Het kabinet ziet dat de wereld onstuimiger wordt en dat de oorlogen in Oekraïne en Iran invloed hebben op onze veiligheid en betaalbaarheid van producten en diensten in Nederland. In deze context, en om tegemoet te komen aan voorstellen van fracties, zet het kabinet extra in op internationale samenwerking met het verhogen van het budget voor ontwikkelingssamenwerking in de jaren 2027 tot en met 2029. Daarnaast verlengt het kabinet de accijnskorting om de gestegen brandstofprijzen in Nederland te dempen. Verder blijft het kabinet oog houden voor het asielbeleid, mede op basis van aandachtspunten vanuit de fracties. Zo wordt structureel geld beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van de verscherpttoezichtlocaties voor overlastgevende asielzoekers. Daarnaast wordt ingezet op het bevorderen van terugkeer en het tegengaan van irreguliere migratie door vanaf 2029 structureel middelen beschikbaar te stellen voor migratiepartnerschappen.

Meerdere fracties hebben aangegeven prioriteit te willen leggen bij het ondersteunen van jonge gezinnen. Mede hierom heeft het kabinet besloten om meer te investeren in het programma *Kansrijke start*, om kwetsbare jonge gezinnen maatschappelijk te ondersteunen en te waarborgen dat zij de juiste zorg krijgen.

Daarnaast hebben fracties bij het kabinet extra aandacht gevraagd voor ouderen en kwetsbare mensen in de samenleving. Dit gebeurt door extra middelen vrij te maken voor hospices en palliatieve zorg, maar ook door meer mensen preventief te beschermen met een vierjarige inhaalcampagne van de gordelroosvaccinatie. Hierdoor kunnen we de komende jaren ook 61- tot 69-jarigen uitnodigen voor een vaccinatie. Daarnaast wordt er ook geïntensiveerd in hulp en opvang bij seksueel en huiselijk geweld, zodat er een veilige plek is voor vrouwen en kinderen die thuis niet meer veilig zijn. Ook zijn middelen vrijgemaakt voor een driejarige pilot met een crisisteam voor kindveiligheid. Tot slot wordt ook de opslag op de bestuursrechtelijke zorgpremie afgeschaft, om te voorkomen dat burgers die een betalingsachterstand hebben op hun zorgpremie verder in betalingsproblemen komen.

Op fiscaal gebied heeft de Tweede Kamer enkele moties aangenomen die zien op de youngtimerregeling en de afvalstoffenbelasting.[1] Het kabinet heeft conform deze moties besloten om een alternatief transitiepad voor de youngtimerregeling op te nemen in het wetsvoorstel Belastingplan 2027. Ook wordt er een voorstel voor een e-timerregeling uitgewerkt. En in het Belastingplan 2027 wordt de aanscherping van de CO_2-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties langzamer ingevoerd en wordt de verhoging van de afvalstoffenbelasting deels teruggedraaid.

Het kabinet zorgt ervoor dat alle voorstellen worden gedekt. Om de groei van de overheidsuitgaven te beperken kijkt het kabinet eerst naar zichzelf.

---

[1] Motie Grinwis/Oosterhuis (Kamerstukken II, 2025/26, 32 140, nr. 294.) en Motie Stultiens c.s. (Kamerstukken II, 2025/26, 36 812, nr. 83.)

Er wordt onder andere minder geld uitgegeven door in te zetten op een efficiëntere en meer slagvaardige overheid, en zorgfraude wordt aangepakt. Met dit pakket schuift het kabinet geen additionele rekeningen door naar toekomstige generaties en maakt het ruimte vrij voor lastenverlichting en koopkrachtreparatie.

Samenwerking met het parlement, medeoverheden, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven is cruciaal om de vraagstukken waar Nederland voor staat aan te pakken. Alle constructieve krachten, zowel in de politiek als in de polder, hebben een gedeelde verantwoordelijkheid om het land vooruit te helpen. Met deze Miljoenennota zet het kabinet daarom een eerste stap naar brede akkoorden, in de Kamer en daarbuiten.

De Minister van Financiën,
E. Heinen